

Vindkraft en tvivelaktig affär

Publicerad: 24 augusti 2010, 04.33. Senast ändrad: 24 augusti 2010, 07.31

ENERGI Den planerade jättelika utbyggnaden av vindkraften är på bekostnad av både miljö och ekonomi. Frågan bör därför föras till valurnorna, skriver Jonny Fagerström, Svenskt Landskapsskydd, och nationalekonom Marian Radetzki.

Trots att elförsörjningen är en grundpelare för basindustrin och därmed för Sveriges samhällsekonomi, har få medier genomlyst samhällsföljderna av den yviga energipolitiken och till exempel elcertifikatsystemet. Att utnyttja vindkraft betraktas utan eftertanke som det nya och fantastiska. Enligt Regeringens planeringsmål ska produktionen byggas ut till 30 TWh år 2020, en tiodubbling som kräver cirka 10000 nya vindkraftverk.

Dagens subventioner, 35 öre/kwh, utgör mer än hälften av marknadspriset på el, en stödnivå som saknar motstycke i svensk industrihistoria och utan vilken inte ens befintlig vindkraft skulle överleva. Stödet som för närvarande uppgår till cirka 1 miljard kronor per år måste öka till mer än 10 miljarder om den planerade utbyggnaden förverkligas. Summan av subventionerna fram till 2035 kan beräknas till över 300 miljarder kronor.

300 miljarder skulle till exempel räcka till 10000–15000 fler jobb i den offentliga sektorn. För att ersätta gammal kärnkraft med ny räcker 300 miljarder till minst sex moderna kärnreaktorer som producerar nästan tre gånger mer el, eller till att modernisera och energieffektivisera en miljon bostäder.

Vindkraftsförespråkarna menar, att vindkraften minskar koldioxidutsläppen. Svensk elproduktion är dock redan till 97 procent koldioxidfri, så vindkraften reducerar inte utsläppen. Entusiasterna hävdar ändå att denna ”gröna kraft” ska exporteras till länder som släpper ut mycket koldioxid. Men vindkraften är opålitlig och lämpar sig illa för export. Vindkraftverken levererar i snitt vart femte dygn, vilket är ohållbart i ett modernt energisystem. Utbyggd ”reglerkraft”, en nödvändig backup när det inte blåser, med ytterligare cirka 30 procent av dagens vattenkraft, eller 5000 MW, blir därför helt nödvändigt för ett balanserat elsystem om regeringens vindkraftsmål ska nås. En försvagning av det rättsliga skyddet av Sveriges vatten och en diskussion om utbyggnad av ytterligare älvar är därför att förvänta inom kort. Utbyggnad av reglerkraften kommer att skapa överkapacitet på el som, enligt Energimyndigheten, kan uppgå till 25 TWh år 2030 och som kan exporteras. Över-

skott uppstår dock endast när det blåser. En intermittent el-export betalas dåligt och intäkterna kanske inte ens täcker produktionens rörliga kostnader.

Konsekvensen av den planerade vindkraftsexpansionen är instabilitet i elnätet, dubblade utbyggnadskostnader och svag betalningsvilja för oregelbundna exportleveranser. Resultatet för svenska folket, som via elcertifikaten bekostat utbyggnaden, är förstörd natur, utbyggda älvar, tyngre energibeskattnings och ett betydligt högre elpris.

Vindkraftens ekonomi brottas med stora frågetecken. Framtida intäcksströmmar är helt beroende av politiska beslut. Många av vindkraftsbolagen saknar tillräckligt eget kapital och de har svårigheter att få nya lån, ty stödet genom elcertifikat är politiskt alltför osäkert ur bankernas synvinkel. Av statsfinansiella skäl har Spaniens regering nyligen sänkt subventionerna till förnybar energi med 30 procent, vilket lett till omfattande kollaps i den förnybara industrin.

Flera vindkraftsbolag i Sverige söker sig till börsen för att få kapital till fortsatt utbyggnad. Investeringsplaner och prospekt är ofta vidlyftiga och svårbegripliga. Verkningsgrader på 25–35 procent för vindkraftverken anges ofta, trots att verkligheten sällan hamnar på över 22 procent. Inte heller nämner prospekten att nästan alla nya vindkraftsprojekt överklagas, ofta med framgång.

O2 Vindkompaniet lyckades inte ens ta sig in på börsen, medan Arise Windpower's brakförlust första kvartalet 2010 orsakat kapitalförstörelse för dem som trots det gick med i emissionen. Genom Tredje AP-fondens satsningar har nästan alla svenskar fått del av förlusterna. Läget utanför Sverige ser likartat ut. Danska Green Wind Energy och Scan Energy har båda stora problem, det sistnämnda befinner sig nära konkurs. Även Vestas rapporterar nu storförlust. Luften tycks gå ur bidragsekonomin.

Om syftet med vindkraftsutbyggnaden är en osäker och olönsam elexport på bekostnad av vår natur och vår ekonomi bör frågan föras till valurnorna! Vilka partier står bakom förslagen och vilka fakta har man tillgång till?

Vindkraften avkastar samhällsnytta, anser Svensk Vindenergi. Vår uppfattning är den rakt motsatta: Vi ser vindkraften, både kommersiellt och miljömässigt, som en tvivelaktig affär. Mot bakgrund av rådande hype pläderar vi för att regeringen snarast tillsätter en oberoende utredning med syfte att klarlägga vindkraftens verkliga kostnader för samhället.

JONNY FAGERSTRÖM
föreningen Svenskt Landskapsskydd

MARIAN RADETZKI
professor i nationalekonomi